

'/onderzoek

'Kind leert beter als je goed gedrag beloont'

Schoolbreed goed gedrag consequent belonen. Leerlingen veel complimenten geven en zo min mogelijk straffen. Dat kunnen scholen systematisch doen met Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS, kortweg PBS). Het klinkt Amerikaans, en dat is het ook. Maar PBS werkt in Nederland nu al bij honderd onderwijsinstellingen. En het aantal groeit snel.

Lourens van der Leij (47), projectmanager bij het in januari 2013 opgerichte PBS-expertisecentrum van Windesheim, is razendenthousiast over het effect van positieve gedragsondersteuning. Een onderzoeksproject van het kenniscentrum van domein bewegen en educatie, uitgevoerd bij vier basisscholen in de IJssel-Vechtdregio, bevestigt de positieve signalen van researchers uit de VS. Daar is PBS al op 18.000 scholen een succes.

Ook in Finland, Turkije, Hongarije, Portugal, Denemarken, Engeland, Italië en Noorwegen is men al ver met de invoering van PBS. Dat bleek deze maand tijdens de door Windesheim en de VU georganiseerde Europese PBS-conferentie. Van der Leij: "Met PBS kun je overall, rekening houdend met de cultuur van een land, inhoud geven aan passend onderwijs. Het is geen trucje maar een paraplu waaronder alle goede interventies passen, die je als school al uitvoert."

Kernwaarden

Het heeft alleen zin met PBS te starten als de school haar kernwaarden heeft gedefinieerd. Van der Leij: "Je bepaalt gezamenlijk hoe goed gedrag eruit ziet. In de klas maar ook op de gang of op het plein. Je maakt van gedrag een vak. De onderwijzer staat model voor het juiste gedrag. Essentieel voor het effect van PBS is dat leerkrachten, ouders en partners als de jeugdzorg en ontwikkelingspsychologen data over het gedrag van de leerlingen verzamelen en dat je de bevindingen regelmatig - in de school zelf - binnen je breed samengestelde PBS-team bespreekt."

"Je moet je er als team wel steeds van vergewissen, dat iedereen die bij PBS betrokken is, weet wat de gedragsverwachtingen zijn en daarnaar handelt. Kinderen leren het meeste van kijken naar voorbeelden: hun vader en moeder en hun meester of juf. Daarom moet ook die goedwillende opasopa op dezelfde manier reageren als de professionals. Anders raken kinderen in de

war. Ouders moeten thuis loyaal zijn aan de school. Zijn ze dat niet, dan voelt een kind zich onveilig. PBS betekent voor iedereen: doen je wat je zegt en zeggen wat je doet." Het is voor onderwijzers wennen, maar ze ontdekken doorgaans snel wat de voordelen van PBS zijn. Windesheim helpt daarbij met scholing en begeleiding. Van der Leij: "De uitdaging is dat je vier keer een compliment uitdeelt voor je een kind zo nodig één keer corrigeert. Kinderen willen horen dat het goed gaat. Leren is ook emotie. Ik ben wel eens negatief, maar ik beseft dat leerlingen die zich niet aan de regels houden, dat niet met opzet doen."

"Wat is de functie van onwenselijk gedrag? Aandacht vragen of taken ontwijken. De aandachtsemmer moet steeds gevuld worden." Dat geldt voor alle kinderen, maar zeker voor de groep met een label of 'rugzakje'. Van der Leij: "Die adhd'er schreeuwt niet met opzet door de klas, valt niet expres van zijn stoel. Dan laat je zo'n kind voor de les drie rondjes door de school lopen. En dan zeg je: wat heb je goed gewerkt! Zou het ook met twee rondjes lukken? Ook best, zolang hij zich maar beter kan concentreren."

Topdown

PBS is volgens Van der Leij een perfecte werkwijze voor basisscholen, maar ook het voortgezet en hoger onderwijs kan er mee aan de slag. De PBS-aanpak leidt tot een groter welbevinden bij leerlingen, leerkrachten en ouders. "Als je goed gedrag beloont, maakt de leerling een stof aan in de hersens waardoor hij zaken makkelijker kan onthouden. Dus beter gaat leren. Als je positief bent als onderwijzer, dan wordt de hele wereld een klein beetje beter."

In Amerika is PBS topdown ingevoerd. Dat moet hier ook gebeuren, stelt Van der Leij. De leraren willen wel. "Er verandert door het positieve te belonen ook iets ten goede in het hoofd van de leerkracht. Het ziekteverzuim neemt af. Je moet investeren in scholing, maar PBS hoeft niet duur te zijn. Als onderwijzer heb je het mooiste beroep van de wereld. Over vijftig jaar hebben ze het nog over je. Uitgaan van het positieve zou daarom een grondhouding moeten zijn bij alle onderwijs."

HANS INVERNIZZI

Tips voor deze rubriek?
Mail naar win@windesheim.nl

FOTO: WOUTER VAN EMST

Lourens van der Leij: "Als je positief bent als onderwijzer, dan wordt de wereld een klein beetje beter."